

Statsråd Siv Jensen
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår ref. LM

Oslo, 27. januar 2014

Diabetesforbundets krav til statsbudsjettet for 2015

Diabetesforbundet er en uavhengig interesseorganisasjon for folk som har diabetes og andre som er interessert i diabetes. Forbundet ble stiftet i 1948 og har nå 40.000 medlemmer, 19 fylkeslag og 138 lokalforeninger.

Diabetesforbundet arbeider for å opplyse, utdanne og kvalifisere personer med diabetes og samfunnet rundt. Ved å sørge for at diabetes er på samfunnets dagsorden kan vi bidra til økt mestring, et godt liv med diabetes – og en framtid uten.

Her følger Diabetesforbundets krav til statsbudsjettet for 2015.

Sunn skatteveksling

Ikke-smittsomme sykdommer er en stor og økende utfordring for helsen til den norske befolkning. For å møte denne utfordringen er det spesielt viktig å fremme tiltak som kan bidra til sunnere levevaner og til å redusere sosial ulikhet i helse. Strukturelle og prispolitiske tiltak er viktige virkemidler i dette arbeidet.

I 2011 skrev Norge under på FN-erklæringen om bekjempelse av ikke-smittsomme sykdommer (NCDs). I dette lå en forpliktelse om å følge opp utfordringene knyttet til hjerte- og karsykdommer, kreft, kroniske luftveissykdommer og diabetes, samt deres største risikofaktorer; tobakksbruk, misbruk av alkohol, usunt kosthold og fysisk inaktivitet. Alle FN-landene erkjente at man må jobbe i mange sektorer, ikke bare i helsesektoren, for å bekjempe den dramatiske økningen i ikke-smittsomme sykdommer. Sunn skatteveksling, som å øke avgiftene på usunne produkter og redusere tilsvarende på sunne matvarer, vil dreie forbruket i en sunnere retning. Det må også legges til rette for muligheten til å drive med fysisk aktivitet i skole, arbeidsliv og fritid.

Forskning viser at det er økende sosiale helseforskjeller i Norge og en tilsvarende sosial skjevhet i kostholdsvaner. Usunt kosthold bidrar i stor grad til sykdom og sentrale utfordringer er for høyt inntak av salt, sukkerholdige leskedrikker og mettett fett. Forbruket på sunne og usunne matvarer er prissensitivt og det er generelt grupper med lav sosioøkonomisk status som påvirkes mest av dette.

En aktiv prispolitikk vil dermed kunne bidra til et sunnere kosthold og en bedre folkehelse i tillegg til en utjevning av sosial forskjeller i kosthold.

Diabetesforbundet ber regjeringen:

- **Øke avgiftene på sukker, sjokolade- og sukkervarer samt alkoholfrie drikkevarer med tilsatt sukker.**
- **Fjerne merverdiavgiften på frukt og grønt.**
- **Å vurdere å gjeninnføre tilbudet med gratis frukt og grønt til alle elever på grunnskolen.**
- **Fjerne merverdiavgiften på varer med nøkkelhullsmerke.**
- **Innføre en ordning hvor fysisk aktivitet som dekkes av arbeidsgiver verken er skattepliktig for arbeidstaker eller avgiftspliktig for arbeidsgiver.**

Videreføring av særfradragsordningen for store sykdomsutgifter

Diabetesforbundet har tidligere påpekt store svakheter ved særfradragsordningen og har tatt til orde for en omlegging eller endring. En vesentlig ulempe ved ordningen er at regelverket, slik det har vært utformet, åpner for ulik praksis og forskjellsbehandling. Ordningen er også krevende å forvalte og krevende for den enkelte å sette seg inn i. Videre har denn en skjev sosial profil ved at det bare er de med skattbar inntekt som kan benytte seg av den, og det er skatteyttere med høyest inntekt som får mest i særfradrag.

Like fullt har særfradragsordningen fungert som et sikkerhetsnett fordi den har fanget opp de med sammensatte utgifter som ikke dekkes av andre støtteordninger. Derfor er Diabetesforbundet positive til at regjeringen har stanset prosessen med å fase ut ordningen, og at det skal utredes en ny fradragsordning som har til hensikt å erstatte særfradraget for store sykdomsutgifter jf. Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013-2014). Vi er imidlertid kritiske til at den varslede fradragsordningen skal ha samme økonomiske omfang som særfradragsordningen i 2013. Dette vil etter vårt syn gi en veldig begrenset ordning, som ikke vil kunne gi en like god skjerming av sykdomsutgifter til de som tidligere har fått særfradrag. Diabetesforbundets hovedkrav til en endring eller omlegging av særfradragsordningen har hele tiden vært at de gruppene som har fått kompensasjon for sykdomsutgifter gjennom særfradraget også må omfattes av en eventuell ny ordning. Vi har vært kritiske til hvordan de frigjorte særfradragsmidlene har blitt omdisponert i utfasingsprosessen, og mener at de ordningene som har blitt styrket ikke omfatter de som da har mistet rett til særfradrag. Av den grunn er det vesentlig at endringer som gjøres må evalueres fortløpende for å få kunnskap om hvilke konsekvenser dette får for enkeltindivider og grupper.

Diabetesforbundet ber regjeringen sikre at:

- **særfradragsordningen med 2013-regler blir en midlertidig løsning, og at arbeidet med å få på plass en ny ordning gis høy prioritet.**

- **den økonomiske rammen for en ny ordning økes, slik at den vil virke som en skjerming for grupper og enkeltindivider med store og sammensatte sykdomsutgifter som ikke omfattes av andre ordninger**
- **det igangsettes et arbeid med å evaluere omleggingen av særfradragsordningen, både endringene som ble gjort fra 2012, og de endringene som vil bli gjennomført ved innføring av en ny fradragsordning, med sikte på å avdekke konsekvenser for ulike grupper og enkeltindivider.**
- **pasient- og brukerorganisasjonene blir tatt med i arbeidet med å utrede en ny fradragsordning**

Endring av grunnstøtnadsordningen

Å leve med en kronisk sykdom som diabetes er en stor utfordring for den enkelte og for familien. Men, sykdommen utgjør også en stor økonomisk belastning for de som er rammet. For å holde seg frisk og for å unngå alvorlige komplikasjoner i hjerte, nyrer, øyne og føtter er det nødvendig med god egenomsorg og sekundærforebyggende tiltak. Med egenomsorgen følger det utgifter som samlet sett kan være vanskelig for mange å bære. For personer med diabetes var særfradraget for store sykdomsutgifter en viktig ordning fordi den gav en kompensasjon for sykdomsutgifter som ikke ivaretas fullt ut gjennom andre støtteordninger.

Utfasingen av særfradragsordningen har ført til at de viktigste kostnadsområdene som ble omfattet av særfradragsordningen for store sykdomsutgifter, nå ikke kompenseres for gjennom noen ordninger. For at disse områdene igjen skal ivaretas, må en ny særfradragsordning utvides langt mer enn 2013-nivået.

Diabetesforbundet har i sammenheng med endringene i særfradragsordningen argumentert for at inngangsvilkårene til Folketrygdens grunnstøtnadsordning må endres. Diabetesforbundet mener det vil bli nødvendig å vurdere om grunnstøtnaden må gjøres bredere for å kompensere for kostnader brukere har hatt og som de tidligere fikk kompensert for gjennom særfradragsordningen, og for å inkludere brukere som ikke kvalifiserte til særfradragsordningen på grunn av for lav skattepliktig inntekt.

- **Diabetesforbundet ber derfor regjeringen gjøre en gjennomgang av hvordan grunnstøtnadsordningen kan inkludere kostnader som funksjonshemmede og kronisk syke har som følge av sin tilstand.**
- **Diabetesforbundet ber også om at bevilgningen til grunnstøtnad økes slik at nye kostnadsområder kan tas inn i ordningen.**

Diabetesforbundets informasjonsvirksomhet

Diabetesforbundet jobber med å forebygge diabetes, bedre livskvaliteten for de med diabetes og for en diabetesfri fremtid. Kommunikasjon spiller en nøkkelrolle for å nå disse målene, derfor er det avgjørende at midlene til informasjonsvirksomhet videreføres i 2014.

Diabetesforbundet har mange budskap som skal formidles til ulike målgrupper gjennom tilpassede budskap, tiltak og kanaler for å være mest mulig treffsikre. Vi har en rekke informasjonskanaler som skal sikre god og oppdatert informasjon; bladet Diabetes, nettsiden www.diabetes.no, profiler i ulike sosiale medier, brosjyrer og faktaark på ulike språk, presentasjoner og foredrag som publiseres på nett, samt kurs og konferanser for ulike målgrupper.

Diabetesforbundets informasjonsvirksomhet er sentralt i arbeidet med å forebygge diabetes og nå de som lever med sykdommen men som ikke selv er klar over det. To ganger i året gjennomfører Diabetesforbundet informasjonskampanjer med stort nedslagsfelt. Disse kampanjene har som mål å gi kunnskap om diabetes for å avdekke eller forebygge sykdommen. Kampanje-tiltakene foregår gjennom alle egne informasjonskanaler, i tillegg til eksterne kanaler. Å fremme Diabetesrisikotesten er et tiltak for å fange opp flere udiagnostisert diabetes type 2. Gjennom denne testen får man vite den statistiske risikoen for utvikle diabetes type 2 i løpet av de 10 neste årene, i tillegg til informasjon om symptomer og råd for å forebygge diabetes. Videreutvikling av testen er viktig for at den skal fortsette å være et effektivt verktøy.

Forskning viser at regelmessig fysisk aktivitet og et sunt kosthold kan bidra til å forebygge diabetes type 2. Diabetesforbundet jobber med å formidle kunnskap om kost og mosjon både til befolkningen generelt, men spesielt til de som er i risiko for å utvikle diabetes. Markedsføring av motivasjonsgrupper og spre kunnskap om sunt kosthold er eksempler på slike tiltak. Dette er også informasjon som det stor interesse for blant de som har diabetes, blant annet fordi de fører til bedre mestring av sykdommen.

Diabetesforbundet arbeider for at personer med diabetes skal ha like rettigheter og muligheter som personer som ikke har en kronisk sykdom. Mange opplever at sykdommen skaper hindringer for dem i forhold til utdanning og yrkesliv, noe som bryter med Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Diabetesforbundet arbeider for at alle med diabetes skal kjenne sine rettigheter og muligheter. Vi formidler informasjon om dette gjennom brosjyrer, faktaark, Diabeteslinjen, foredrag og vår nettside.

- **Diabetesforbundet ber Finansdepartementet videreføre 2,5 mill. kr til Diabetesforbundets arbeid med motivasjonsgrupper og å oppdage diabetes tidlig, samt 2,5 mill. kr til Diabetesforbundets informasjonsarbeid.**

Fjerning av kostnader ved fornying av førerkort

Alle personer med diabetes som behandles med medisiner må fornye førerkortet sitt hvert femte år. Ved fornying av førerkortet kreves en legeattest.

- **Diabetesforbundet ber om at kostnader ved fornying av førerkortet fjernes. Dette dreier seg om utgifter til legeattest og avgift hos biltilsynet. Utgifter til legeattest kan også innlemmes i egenandelsordningen tak 1.**

Diabetesforbundet er medlem av Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) og støtter deres krav til statsbudsjettet 2015.

Vi ber om at våre innspill tas hensyn til i departementets arbeid med statsbudsjettet for 2015. Ønsker dere ytterligere informasjon bes dere ta kontakt med rådgiver Linda Markham på e-post: linda.markham@diabetes.no eller telefon: 994 17 704.

Med vennlig hilsen

diabetesforbundet

Nina Skille
forbundsleder

Bjørnar Allgot
generalsekretær